UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Vsuris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

hibetur reconuentio,tunc vide rationem,quia debitum liquidum
non impedit exactionem alterius debiti liquidi,vel non liquidi,vel
multo magis debitum non liquidum,quod non proponeretur per
modum recōuentionis,deficit primum iudicium. Et aduerte illud
quod dico,qꝺ nō eſt locus reconuentioni, intellige vt ſic proceda-
tur in vtraque cauſa pariter,ꝛ non ſententiatur prius in vna cauſa
quam in alia.ſecundum neceſſitatem reconuentionis,vt vidiſtis in
l.neque,ſ.co.ſecus ſi vellem aliquem reconuenire, ita ꝙ per meum
proceſſum non impediretur primum, hoc non reperitur prohibi-
tum,cur ergo non permiſſum.

ADDITIONES.

a ¶Per confeſſionem partis in iudicio.Adde Cy. hic, ꝛ Panor.in
c.ſi.extra depoſit.ꝛ hoc idem ſequitur do.meus do.Frā. Pep.in l.
cum fundus.§.ſeruum tuum,ff.ſi cert.pet. ꝛ hic datur cautela reo,
vt quando aliquid habere pretendit ab actore, ꝙ confiteatur de-
bitum,ꝛ obijciat compenſationem eius crediti,etiam non liquidi,
q: precedet cōpenſatio,ꝛ hanc eandem cautelā ponit etiam Cepo.
Vero. in caute.ſuis nu.lxxxiij.incip.ſcis ꝙ vulgariter.ꝛ adde quod
hanc deciſionē Bar.hic alleg.ꝛ ſequitur do.Iaſ.in §.in bone fidei.
col.xv.Inſti.de act.ꝛ ibi ſequitur dicta Bartol,in hac diſtinctione.
b ¶Reconuentio.Et quod ille qui reconuenit,non dicatur compen
ſare,adde Bal.in l.cum Papinianus.ſ.de ſent.

* §. Poſſeſſionem. * Hic dicitur, ꝙ ſpoliato non poteſt obijci cōpenſatio, quod
intelligit glo.de ſpoliato quocunque modo.Et ex hoc dicunt Ca-
noniſte ꝙ ſpoliatus non poteſt reconueniri,niſi ſuper ſimili ſpolia
tione.hoc eſt etiam quod dicitur quod ſpoliatus ante omnia reſti
tuendus eſt,vt ſ.ad leg.Iul.de vi.l.ſi quis ad ſe fundum.hoc eſt,nō
poteſt alia actione iterum reconueniri,ſecundum Canoniſtas licet
11 gl.in l.ſi quis ad ſe fundum.aliter intelligat. ¶†Ultimo not.ex iſto
text.in ver.ſatis enim ꝙ illud quod dicitur, propoſita vna actione
preiudiciali debere ſileri ſuper alia,verum eſt, ſi proponatur ante-
quam ſit in cauſa concluſum, ꝛ hoc eſt, quod dicitur quod prius
debet cognoſci,ꝛ pronunciari ſuper poſſeſſorio,quam ſuper peti-
torio,vt l.incerti.ſ.de interdi. Et intelligendum eſt ſi poſſeſſorium
fuerit propoſitum antequam probationes fuerint facte in petito-
rio. Ita dicunt Canoniſte extra de reſcri,in c.ſuper literis de cauſ.
poſſeſſ.ꝛ proprie.c.paſtoralis.vbi ipſi habent caſum,ꝙ tene menti.
¶Ultimo gl.hic ponit caſus in quibus non poteſt obijci compen
ſatio vide eam,ꝛ ſigna.

De vſuris. Rubr. XXXII.

LEX I.

1 ☞Stipulatio quomodo confecta probetur, ꝛ de eius ſolenni-
tatibus.
11 Teſtes nunquid preſumuntur rogati.
12 Notarius preſumitur rogatus.
13 Inſtrumentum ſcriptum a notario,ſed non publicatum coram te-
ſtibus,non preſumitur inſtrumentum.
14 Sententia,ſi dicit,viſo libello,ꝛ an preſumatur pro proceſſu quod
non.

a Si interrogatione. [a] Hic eſt bonus caſus, quādo ſti
pulatio probatur per teſtes debet probari interrogatio
nem preceſſiſſe,ꝛ reſponſionem ſecutam eſſe.h.d.Oppo.
b Inſtit.de fideiuſſo.[b] §.fin.ff.de verb.obl.l.ſciendum.ſ.de contrahen.
ſtip.l.j.Sol.Aut verbum promiſſionis profertur in inſtrumēto vel
alia ſcriptura,ꝛ intelligitur ſolenniter cum ſtipulatione,vt in con-
1 trario.Aut † profertur a teſte,tunc non intelligitur per ſtipulatio-
nem,niſi expreſſe probetur interrogationem preceſſiſſe,ꝛ reſponſio
nem eſſe ſecutam.Ita loquitur hec lex, ꝛ ita intelligit gl.licet Hu-
go cōtra,vide gl. ¶Que eſt ratio huius.Dicunt noſtri doc.Mo-
der.ꝙ ratio eſt,q: illi,qui conficiunt inſtrumenta,ſunt periti,ꝛ non
eſt veriſimile quod faceret notarius publicum inſtrumentum ſine
ſtipulatione,que preſumptio ceſſat in teſtibus.Iſta ratio diſplicet
mihi,nam pone quod ſit ſcriptura priuata ab homine imperito,vt
a quodā mercatore,ꝛ tamen ibi dicitur,promiſit,intelligitur per
c ſtipulationem,vt l.j.ſ.de contrah.ꝛ commit.ſtip. Vel pone teſtes,[c]
qui deponunt,eſſe aduocatos,certe non reperimus quod propter
hoc debeat preſumi ſtipulatio Rationem ergo vobis do aliam,vt
2 alias dixi.Teſtis debet †deponere, ꝛ reddere rationem per ſenſum
corporeum.Dixi vobis in l.ſolam.ſ.de teſti.ꝛ l.teſtium.co.ti. Mo-
3 do ſtipulatio † eſt quid iuris,q: eſt verborum obligatio,que reſul-
tat ex interrogatione,ꝛ reſponſione. Si ergo teſtis diceret expreſ-
ſe,promiſit in inſtrumento per ſtipulationem non concluderet di-
ctum eius,quia ſtipulatio non videtur neque auditur, ſed intelligi
tur.Unde teſtis debet dicere,promiſit precedente interrogatione
tali, ꝛ tunc iudex ex hoc colligit ſtipulationem. non enim pertinet
ad teſtes iudicare, an ſit ſtipulatio, vel non. nam hoc ad iudicem
4 ſpectat. Et ideo † quando teſtis dicit per ſtipulationem iudic[e]
non teſtificatur , ſed ad iudicandum non eſt adhibitus, ideo n[on]
d valeret eius teſtimonium.[d] Sed in inſtrumēto eſt aliud,quia cu[m]
conficiatur de conſenſu partiū,poteſt notarius illud, quod eſt g[e]
ſtum ſcribere per quecūque verba, vt ſibi videtur que hoc impo[r]
e tet vt dixi plene[e] in l.ſciendum.ff.de verborum obligationibus.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶Si interrogatione.Circa materiam vſurarum,q[ue]
importent centeſime vſure,ſimiliter beſſes,ſemiſſes,ꝛ trientes,v[ide]
omnino Soci.in repetitione l.iij.§.item ſi Reipublice.ff.ad leg[em]
Falcid.Idem not.circa iſtam materiam quod de hora ad hor[am]
permiſſa eſt vſura ſecundum Ro.ſing.cclxviij.incipi.an extra all[e]
xiiij.q.iiij.c.ab illo. Item an proxeneta contractus vſurarij tene[a]
tur ad reſtitutionem vſurarum vide Rom.ſingu.cclxxiiij.incip.ſi
interrogatus.Item an vſure de iure Authenticorum ſint prohi[bi]
te,vide Panor.in c.cum ſit generale.de foro competen.de mater[ia]
quando contractus cenſeatur vſurarius vide Bertach.in verb[o]
contractus vſurarius ꝛ quod ibi addidi in verbo, vſura. Item
vſure ſint hodie permiſſe quando pro inſtrumento permittitur
quod factum,vide Iaſo.in l.petens. C. de pactis.etiam ſi illu[d]
ctum non equiualeret in totum vſuris vt per eum.
b ALEX. ¶Opp.inſti.de fideiuſ.Adde.Bar.ꝛ doct.in l.ſcien[dum]
ff.de verb.oblig.vide omnino que ſcripſi ꝛ not. Barb.ibi n[on]
dicitur peritus literarum ꝛ mercator imperitus. Adde B[al.]
authen.ſed nouo iure.ſ.ſi cert.peta.
c ALEX. ¶Teſtes.Quod dicitur hic de teſtibus adde gl[o.]
quod ibi Barto.in l.quod ſi nepotes.de teſt.tut.ꝛ fa. quid ſi
dicat vidi talem preſcripſiſſe,de quo Bald.in l.iij.ſ.de teſt.co[n]
dit dictum teſtis nō valere,dixerit Bar.quicquid voluerit in t[e]
de teſte.Ad quod tu vide Imo.in c.cum cauſam.de teſtib.
d P.PAV.P. ¶Teſtimonium.Sequitur dom.Fran.de Are.conſi.
xxxvij.Vide Anch.conſi.cccxxvj.
e ALEX. ¶Dixi plene.Vide quod no.Bal.in l.ſi ex pretio.ſ.ſi cer.
pet. vbi voluit quod intelligitur ſemper ſolennis ſtipulatio non
pactum nudum,ꝛ adde quod no.Bar.in l.lecta.ſi certum petatur.
ꝛ que ibi dixi,ꝛ limita,vt dixi poſt Bart.per.l.j.cum gl.ꝛ ibi Cyn.ꝛ
Bald.ſ.de dot.promiſ.

ALIA LECTVRA.

Si interrogatione. Ex ſtipula-
tione recte facta poſſunt vſure peti,dummodo alias probetur.
h.d. ¶No.quod†qui ſolēnitatem allegat, eam pro-
5 bare debet. Simile in l.quecunque.§.fin.ff.de pu[b]
¶Contra hoc opponitur,ꝛ videtur qꝺ ſolennitas preſum[atur]
inſti.de fideiuſſo.§.ſi.ꝛ ff.de verb.obli.l.ſciendum. Sol. Dic[endum]
6 †Quandoq; preſumuntur omnia ſolenniter acta,vt in contr[ario]
Quandoq; non,vt hic. Iſta eſt truffa.Unde gl.tranſiuit ad
ſolutionem ꝛ facit differentiam inter inſtrumēta,ꝛ teſtes, vt
caſu preſumatur ſolennitas,ſecundo non. ¶Sed contra p[re]
ſolutionem opp.de l.in exercendis.ſ.de fide inſtr. Timore h[uius]
dicit Hugolinus in contraria opinione,qꝺ idem ſit in teſtibu[s]
ſtrumentis.Et aſſignat rōnem per l.quoties.ff.de rebus dub.
7 opi.tenet Pe.ꝛ Cy.hic.hoc addito †quod hec ſit vera,vbi teſte[s]
terrogantur de cauſa ſui dicti,ꝛ certam,ꝛ bonam cām reddan[t]
puta,ſi deponant ſuper ſtipulatione,ꝛ interrogati de cauſa ſci[entie]
reſpondeant ſe audiuiſſe interrogationē precedere,ꝛ rñſionem
qui.Certe domini,iſta opin.non videtur vera.Nam ſecundum
nulla eſſet preſumptio,ſed recta probatio. Unde plus placet
nio Mar.de fano,qui cōcordat vtrāq; opinionē per hunc m[odum]
aut teſtis dicit aliquam fuiſſe ſtipulationē,ꝛ tunc preſumit ſo[lenni]
tas,eo ꝙ verbum ſtipulatio,ex ſignificatione ipſius, de nece[ſſita]
te includit ſolennitatem,id eſt interrogationem precedere,ꝛ r[eſpon]
a ſionem ſequi.Aut teſtis deponit aliquē promiſiſſe,[a] ꝛ tunc au[t te]
ſtis eſt iuriſperitus,ꝛ ſub hoc verbo promiſſio, a tali teſte pro[latum]
continetur ſtipulatio,ſicut ſi proferretur a notario in inſtrum[ento]
ꝓpter idētitatem rōnis,ꝛ ita intelligit opi.Io.hic poſitam. S[i ve]
ro nō eſt iuriſperitus,videtur teſtis deponere de nuda promi[ſſione]
Nam verbum promitto,poſſet adaptari ad ſtipulationem,ꝛ [ad]
8 promiſſionem,vt in l.ſciendum.§.dictum.ff.de edilit.edi. ¶†S[ed]
contra predicta oppo.ff.de pac.l.iuris gentium,§.qꝺ fere. So[l.]
inſtrumentis preſumitur,vt ſ.dixi,probari tamen pōt contra[rium]
vt ibi probatur.Sed tamen contra predicta opp.de l.quecu[n]
ſi.de publica.Sol.Ibi loquitur de ſolēnitate extrinſeca,
Dy.in l.ſciendum ff.de verb.obliga. ¶Item opp.ꝛ videtur
in inſtrumentis non preſumatur ſolennitas,vt ſ.de edēdo
quis in aliquo.So.Ibi loquitur de ſolennitate,que reſpicit
principale in ſpecie. ¶Sed contra predicta omnia opp.ꝛ vi[detur]
quod etiam intrinſeca ſolennitas nullo modo preſumatur,vt
de contrahen.emp.§.pretiū.Sol.Debetis ſcire quod eſt quæ[dam ſo]
lēnitas formalis,que dat eſſe rei,vt puta,in ſtipulatione interro[gatio]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tio,⁊ reſponſio,in emptione,⁊ venditione conſenſus,⁊ de hoc ſ.di
xi.Quedam eſt ſolēnitas materialis,⁊ de hac loquitur contrariũ.
Unde pꝛo declaratione hoꝛum,ſi queras nũquid ſolēnitas pꝛeſu-
matur,Glo.dicit,aut loquimur de ſolēnitate foꝛmali,aut materia
li,⁊ pꝛimo caſu aut loqmur de intrinſeca,aut de extrinſeca. Si de
intrinſeca,aut de ea,quam ſignificatio verbi includit de neceſſita-
te,⁊ iſta ſemper pꝛeſumitur d.l.ſciendum.de verbo.oblig.⁊ d.§.fin.
Inſt.de fideiuſ.Aut de ea,quā ſignificatio verbi nō includit, ⁊ tũc
recurritur ad gl.noſtram,que diſtinguit inter inſtrumēta,⁊ teſtes.
Si vero loquimur de extrinſeca,⁊ tunc dic qđ hec nō pꝛeſumit̃, vt
l.quecunq̃.§.fi.de publ.Uel dic quod ſi loquimur in inſtrumento,
aut fuit poſſibile illam tunc interueniſſe in inſtrumēto ſolennitatē,
⁊ tunc pꝛeſumitur.Ita intelligitur aut.ſi quis in aliquo.ſ.de edē.
Si vero querimus de ſolēnitate materiali,dic qđ nunquā pꝛeſumi
tur.Ita loquitur d.§.pꝛetiũ.Et eſt ratio huius,qꝛ ſolēnitas mate-
rialis,puta pꝛetiũ in emptione,non eſt vnifoꝛmis,ideo non pꝛeſu-
mitur,ſed ſolēnitas foꝛmalis ſemper eſt vnifoꝛmis,ideo pꝛeſumit̃.
9 ¶ Quero,que eſt ratio quod intrinſeca pꝛeſumitur, extrinſeca
non ſecundum diſtinctionem,quam ſ.dixi? Reſpondeo,qꝛ ſolenni
tas extrinſeca denotat factum,⁊ ad poſitionem vnius facti,non ſe
quit̃ aliud,qꝛ non pꝛobat hoc eſſe,⁊c.l.non hoc.C.vnde legi.l.neq̃
natales,ſ.de pb.ſed ſolennitas intrinſeca denotat ius,⁊ ideo po-
nendo vnum factum,bene pōt ſequi concluſio,quod ibi fuit ſolen
nitas iuris,niſi pꝛobetur abeſſe,vt in l.ab ea parte.ff.de pb. ¶ Ex
10 pꝛedictis potes arguere ad multas queſtiones.Pꝛimo pone qđ
continetur in inſtrumēto,qđ Titius vendidit tibi fundum,non di
citur de pꝛetio aliquid.Poteſne agere ex illo inſtrumento? Certe
non,qꝛ pꝛetium non pꝛeſumitur,cũ ſit ſolennitas materialis, ⁊ nō
ſit vniformis.Eodem modo,ſi in pꝛotocollo tabellionis reperire-
tur inſtrumentum venditionis,non faciens mentionem de pꝛetio.
11 illud inſtrumentum non pōt publicari. ¶ Item potes arguere
ad queſtionem vulgarē,nunquid teſtes pꝛeſumantur rogati.Dic
vt no.per Cy.in d.l.ſciēdum.de verboꝛum obligationibus.⁊ ibi di
12 xi. ¶ Sed quid de notario? Gl.eſt in auth.de tabellio. §.j.collat.
iiij.que determinat quod pꝛeſumatur rogatus,vt Inſti.de inutili.
13 ſtip.§.ſi ſcriptũ.Sed iuxta pꝛedicta quero, pone,notarius roga-
tus ſcripſit,ſed non legit inſtrumentũ coꝛam teſtibus,pꝛeſumet̃ ne
illud inſtrumentum.Dico qđ non,vt l.fideicōmiſ.§.j. ff.de lega.iij.
14 Item potes arguere ad aliud.Dicit iudex in ſententia,nos talis
viſo libello exce.lit.conteſt.ſacramento calumnie,talē pꝛoferimus
ſententiam,nec apparet de pꝛoceſſu,nunquid pꝛeſumatur pꝛoceſ-
ſus recte factus. Decretiſte cōiter tenent quod non,vt in ca.quo-
niam contra falſam.de pꝛoba.Dic vt ibi,⁊ vide Cy.in l.emancipa
15 tione.ſ.de fide inſtru. ¶ Sed iuxta pꝛedicta quero dicit glo.qꝛ in
inſtrumentis pꝛeſumitur ſolēnitas,⁊ dicit de publicis,quero quid
de pꝛiuatis.nunquid verbum pꝛomiſſio, continebit ſtipulationē?
Tex.cum gl.videtur dicere quod ſic.j.de contrah.⁊ commit.ſtip.l.
j.vide quod no.in l.tutoꝛ.§.ab Aulo.ff.eo. ¶ Item iuxta pꝛedicta
quero,qꝛ tex.hic dicit recte facta,qualiter intelligatur recte facta.
Glo.dicit quod debet intelligi,vt innuat vſuras licitas eſſe dedu-
16 ctas in ſtipulatione,ſecundum foꝛmam l.eos.j.eo. ¶ Ex hac glo.
b habes notare quod verbum recte,[b] denotat iuſtitiam,ſed rite,oꝛ-
dinem iuris,vt l.ij.ff.de inoff.teſtamen.ſed quero,quid velit dicere
iure optimo.Dic vt in glo.fin.

ADDITIONES.

a ¶ Aliquem pꝛomiſiſſe.Adde,⁊ vide circa hoc eundē Bar.⁊ doc.
in d.l.ſciendum,⁊ vltra ibi dicta adde quod dicit Pau.de ca.in cō-
ſi.ccccxx.in ij.parte conſilioꝛum.inci.in cauſa Sylueſtri.vbi quod
verbum pꝛomitto,in teſte,impoꝛtat per ſtipulationem,quando il-
le,contra quem deponunt fuit circa alia conuictus de mendacio.
b ¶ Uerbum recte.Adde de hoc,⁊ dic vt per eundem.Bar.in l.le-
cta,⁊ ibi doc.ff.ſi cer.peta.

LEX II.

a **Vſuras.** [a] Emptoꝛ, qui percipit fructus rei
empte,tenetur ad vſuras pꝛetij, etiā
depoſiti non legitime.hoc dicit.Iſte vſure ſunt etiā lici
te de iure Canonico,qꝛ magis tanquam intereſſe petũ
tur,quam quaſi vſura.Ita tenet hic gl.⁊ j.de act.empe.l.curabit.
vbi glo.hoc etiam tenet,⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Uſuras.Adde gl.⁊ Bal.in l.cum allegas.j.eo.⁊ Cy.in
auth.ad hec.j.eo.⁊ ibi Bal.j.eo.⁊ ideo iſto caſu quando petuntur
vt intereſſe petuntur etiam coꝛam iudice ſeculari,pꝛout quodlibet
aliud intereſſe,ſecundum Lapum alleg.lv.quod no.ad ea que no.
Bar.in l.Titia.ſol.matr.⁊ in l.omni innouatione.de ſacroſan. ecc.
Adde dum Bal.limitat hic dictum Inn.Roma.conſi.xcj.

ALIA LECTVRA.

1 ¶ Emptoꝛ deponendo pꝛetium,quando teneatur ad vſuras.
2 Uſure an poſſint peti de iure Canonico per venditoꝛem, pꝛopter
pꝛetium non ſolutum.

Vſuras. Emptoꝛ,cui res eſt tradita,pꝛetium non
ſoluens,tenetur ad vſuras ex tēpoꝛe tra
ditionis,contra.imo videtur quod a tempoꝛe cōtractus,
qꝛ ex illo tempoꝛe poteſt fructus percipere,vt l.fructus.de action.
emp.Sol.Dicit gl.⁊ bene,quod venditoꝛ nō poteſt opponere hoc
a emptoꝛi,cum rem non tradidit[a] ſecundum regulam, quam habe-
1 tis in l.cum in fundo.§.j.ff.de iure do. ¶ Item opp.dicitur hic qđ
licet emptoꝛ depoſuerit pecuniam,quod tenetur ad vſuras,cōtra,
imo videtur liberatus,vt l.acceptam.j.eo.Gl.dat tres ſol. Breui-
ter illa videtur vera,quod hic non dicitur liberatus,qꝛ pꝛetiũ non
obtulit venditoꝛi,licet illud depoſuerit,dicam in d.l.acceptam.
2 ¶ Item pꝛo declaratione huius l.quero, nunquid vſure poſſint
peti iſto caſu de iure canonico? Gl.dicit quod ſic.Simile in l.cura
bit.j.de act.emp.⁊ in l.ſocium qui in eo.ff.pꝛo ſoc.⁊ in l.j.ſ.de ſum-
ma trini.⁊ fide catho.Et alius caſus eſt, in quo vſure ſunt licite.l.
in inſulam.§.vſuras.ff.ſol.mat.⁊ no.in c.ſalubꝛiter. extra de vſuris.
quod bene not.

ADDITIO.

a ¶ Cum rem non tradidit.Adde de hoc vt hic,per Pau.de caſt.⁊
Sali.⁊ per eundem Pau.in l.curabit.j.de act.emp.⁊ late, quando
emptoꝛ ob rem non traditam,vel venditoꝛ ob pꝛetium non ſolutũ,
poſſit agere ad vſuras,vide late per dominum meum do. Soc.in
conſ.cix.quaſi per totum.⁊ late eundem in ſuo conſi.clxxvj.p totũ.

LEX III.

a **Qvamuis vſure.** [a] Uſure non debentur
ciuiliter,niſi ex ſtipula-
tione,ex pacto nudo debentur naturaliter.hoc dicit.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Quamuis.Iſtud quod pactum nudum vſurarium
non veſtiatur coherentia contractus ſtricti iuris,ſit ſimilis contra
ctui bone fidei.Gl.ſingularis in l.Titius.in verbo,debiti.ff.de pꝛe
ſcrip.verb.Roma.ſingulari cccccxlvij.inci.tu habes.

ALIA LECTVRA.

1 ☞ Uſure quando ex nudo pacto ſolui poſſint.
2 Pactum nudum incontinenti appoſitum,non parit actionem.
3 Uſure in contractibus bone fidei,veniunt ex moꝛa,⁊ ideo ſine pa
cto debentur.
4 Uſure ſolute quando imputentur in ſoꝛtem.

Qvāuis vſure. Uſure ex nudo pacto nō
poſſunt peti,⁊ ſolute non
1 repetuntur,nec in ſoꝛtem imputantur.h.d. videtur qđ
etiam ex nudo pacto poſſint peti,vt in l.frumenti.j.eo. Sol.differē
tia eſt,vtrum mutuetur pecunia numerata ſtricte ſumpto vocabu
lo,vt hic an alia quantitas,vt in cōtrario. ¶ Sed contra hanc ſol.
opp.⁊ videtur qđ etiā ex nudo pacto in pecunia numerata debea-
tur vſure,vt in l.etiam.ff.eo.Sol.ſpeciale ibi in ciuitate. ¶ Itē op.
de l.periculi.ff.de nau.feno.Sol.ibi ſpāle ⁊ rōnem ſpecialitatis dic
vt ibi. ¶ Item opp.⁊ videtur qđ debeat diſtingui vtrum pactũ ſit
incontinenti appoſitum an non,vt pꝛimo poſſint peti vſure,ſecun
do non,vt in l.in bone fidei.ſ.de pac.l.lecta.ff.ſi cer.pe.l.iuris gētiũ.
§.quinimo.ff.de pac.Solu.dicit gl.⁊ bene,qđ ſpeciale eſt in vſuris
2 earum.Dico quod pactum nudum non pariat actionem,etiā in-
continenti appoſitum.⁊ idem in pꝛeſentia,hic eſt tex.cũ gl.in l.ſer-
uuus ea.l.ff.de ſer.expoꝛ. ¶ Item opp.⁊ videtur qđ etiam ſine pa
cto poſſint peti vſure,vt in l.Publia.in fi.ff.depo.⁊ mandati.l. qui
3 negotia.So. Contraria loquuntur in contractibus bone fidei,in
quibus veniunt vſure ſine pacto ex moꝛa,vnde vſure quādoq̃ de-
bentur ex moꝛa pꝛopter moꝛam,quādoq̃ ex ſtipulatione pꝛopter
ſtipulationem,quādoq̃ ex ſtipulatione pꝛopter moꝛā.De quo dic
4 vt no.in l.lecta.per gl.⁊ doc.ff.ſi cer.pe.Item opp.⁊ dicitur qꝛ vſu
re ſolute non imputantur in ſoꝛtem.cōtra de l.in his.§.pe.ff.de ſol.
Sol.Quandoq̃ vſure ſoluuntur tāquam vſure,⁊ hoc expꝛimitur
a debitoꝛe ſoluente,⁊ loquitur lex noſtra.Quandoque ſimpliciter
ſoluuntur,⁊ habet locum lex contraria,qꝛ imputantur in ſoꝛtem.
¶ Item opp.j.eo.l.ſi vſuras.Sol.Ibi vſure debentur etiam ciuili
ter.Uel dic vt ibi no.

LEX IIII.

a **PEr retentionem.** Hec eſt bōa l.Pi-
gnoꝛata poſſunt
retineri pꝛo vſuris naturaliter tantum debitis. Item
que dicta ſunt in p̄cedētibus [a] ,⁊ in ſequentibus factis
ex interuallo repetita intelliguntur. hoc dicit. Tene menti.Et de
hoc vide in l.Titia.§.idem reſpondi.de verb.obliga.⁊c.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Pꝛecedētibus.Uide iſtam l.in hoc allega.per Rom.
conſi.clv.⁊ ccccl[illegible].vbi dicit etiam per iſtam legē ⁊ ſimiles, qđ ſub-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ſequens diſpoſitio ex intellectu, non inducit repetitionem eorum
que in prima dicta ſunt.

ALIA LECTVRA.

1 Dicta in precedentibus, propter odium non cenſentur repeti
ta in ſequentibus, ꝛ quando cenſeantur repetita. nu. 3.

PEr retentionem. Pignus poteſt reti
neri pro vſuris, etiã
nudo pacto debitis. Item obligatio pignoris non vide
tur repetita in ſequenti promiſſione vſurarum. h. d. Pri
mo ponit vnum dictum in genere. Secundo infert ad ſpeciem. ſe
1 cunda ibi, ſi enim. ¶ Nota † quod dicta in precedentibus, propter
odium non intelliguntur repetita in ſequentibus. contra hoc op.
de §. pe. Inſti. ad leg. Aquiliã. ꝛ l. Titia. §. idem reſpondi. de verb.
obl. ff. de pac. l. itẽ qr. in fi. Gl. dat duas ſolutiones, dic vt in prima.
notabilior ſolutio eſt, quod repetitio de precedentibus propter o
2 dium eſt euitanda. ¶ † Et poteſt valere ad queſtionem, pone, ſta
tuto cauetur quod contra magnates ad executionem penarum
Poteſtas teneatur procedere perſonaliter capiendo, domos diſ
cooperiendo, ꝛ in defectum ad membri mutilationem ſi ſibi vide
tur, poſtea ſequitur in ſtatuto, quo ad ſolutionem penarum dicta
rum poſſunt cogi conſortes vſque ad quartum gradum nunquid
contra conſortes non ſoluentes poſſit procedi ad mẽbri mutilatio
nẽ. Certe nõ; ꝛ repetitio dicte clauſule nõ debet fieri propter odiũ
euitandum, vt non conueniatur ex facto alterius. Aliam ſolutio
nem dat gl. ſcilicet quod iura contraria loquuntur quando ſequẽ
tia ſequuntur incontinenti, ſecus ſi ex interuallo, vt hic. ¶ Itẽ op.
de l. talis ſcriptura. ff. de le. j. Dic vt ibi ex verbis teſtatoris cõpre
henditur teſtatorem habuiſſe reſpectum tam ad precedentia, quã
ad ſequentia, ꝛ ideo habet locum repetitio. vel quod ibi etiã incõ
tinenti ſequentia fuerunt appoſita. ¶ Sed cõtra primã ſolutionẽ
op. de l. licet. de le. j. Sol. Ibi ex coniectura apparet contrarium te
ſtatorem voluiſſe. Item op. de l. iij. §. item ſi ipſi. ff. ſi cui plus quam
3 per leg. Fal. Sol. † Quando ſequẽtia ſunt per ſe omnino ſeparata
a precedentibus, ꝛ de precedentibus ad ſequẽtia nõ fit repetitio,
ſecus ſi non eſſent omnino ſeparata. ꝛ ita habet locũ q̃ ſ. dixi. Pro
quorum declaratione collige vnũ verbum quod quãdoque prece
dẽtia ꝛ ſequẽtia habẽt ſe vt omnino ſeparata, ꝛ nõ fit repetitio, vt
modo dixi ꝛ probatur in d. §. item ſi ipſe. Quandoqꝫ nõ ſunt omni
no ſeparata, ꝛ tunc, aut ſi repetitio fieret, ampliaretur odiũ, ꝛ tunc
aut ſequentia ſunt appoſita ex interuallo, ꝛ non fit repetitio, ſcḋm
ſecundam ſolutionem hic poſitã, ſi incontinenti, tunc regulariter
repetitio precedentium fit in ſequentibus, vt d. l. talis ſcriptura. ꝛ
d. l. item quia. in fi. Fallit vbi repetitio vitiat actum. d. l. Titia. §. itẽ
reſpondi. ff. de ver. obli. Fallit vbi apparet voluiſſe teſtatorem ali
ter, vel legiſlatorem. d. l. licet. de lega. j. ¶ Sed contra predicta op.
de l. qui concubinam. §. cum in teſtamento. ff. de leg. iij. Sol. Quã
doque queritur, nunquid precedentia intelligantur repetita in ſe
quentibus, ꝛ habent locum ſupradicta. Quandoque queritur v
trum ſequentia trahantur ad precedentia, ꝛ tunc, aut precedentia
poſſunt valere ſine repetitione ſequentium, ꝛ tunc non fit repeti
tio. Ita loquitur l. qui concubinam. §. cum in teſtamento. ff. de leg.
4 Vel poſſes dicere † quod vbi clauſula ponitur in medio inter plu
ra capitula, ꝛ tunc trahitur ad omnia, ſi non eſt ratio quare traha
tur ad vnum magis quam ad aliud. ar. l. ꝛ ſi pepercerit. §. ante he
redis. ff. de li. ꝛ poſth. ꝛ ar. l. j. de lib. pret. Si vero clauſula appona
tur in fine, ſi poteſt referri ad omnia ſine repugnãtia, ad omnia re
fertur, alias ad proxima tantum, vt in l. ſi idem cum eo. ff. de iuriſ.
omnium iud. in fi. Dic vt ibi per Iacob. But. ¶ Opp. j. etiam ob
chirographariam pe. l. j. Sol. vt glo.

LEX V.

1 Adminiſtrator ciuitatis expreſſe non poteſt remittere vſuras.
2 Adminiſtrator ciuitatis quando poſſit preiudicare ciuitati, ꝛ de
magiſtratibus.

ADuerſus. Ex perceptione minorum vſurarũ,
* inducitur *tacitum pactum de non
a petendis maioribus etiã in cauſis publicis. a h. d. ¶ No
ta ex hac l. cum glo. Primo, quod dixi in ſummario. Secundo, † ꝙ
1 licet adminiſtratores ciuitatis non poſſint facere expreſſe pactuꝫ
de non petendis vſuris, tamen hoc poſſunt facere tacite recipien
do minores. ꝛc.

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Inducitur tacitum pactum. Nota ꝙ
etiam aliquando inducitur in totum renuntiatio, etiam ſi ſunt lo
co intereſſe Vide Ro. conſi. cccccxvij. nu. 5. ꝛ ſeq.
a ALEX. ¶ In cauſis publicis. Sed aliter intelligit iſtũ tex. Bar.
in l. ſi preſes. ſ. de tranſact.

ALIA LECTVRA.

ADuerſus. Creditor minores vſuras recipien
do quam que fuerunt promiſſe, pre
iudicat ſibi. quod eſt verum, etiam in adminiſtratore ciui
tatis creditore. h. d. ꝛ idem in l. quamuis. j. eo. ¶ Op. ꝛ videtur q̃
ſicut debitor ſoluendo maiores, ſibi non preiudicat, ita credito
recipiendo minores ſibi non videtur preiudicare, vt in l. credito
§. ſi. de ſo. dicit gl. alia eſt ratio in debitore, fauore liberationis, vt l.
Arrianus. de actio. ꝛ oblig. ¶ Item opp. contra ſecundum dictu
ꝛ videtur quod adminiſtrator ciuitatis non poſſit preiudicare ci
uitati minus recipiendo, vt l. Imperatores. la prima. ff. de pa. Gl.
dat quatuor ſeu quinque ſolutiones. Do. communiter approbant
primam que probatur per §. ſi vero liberi. in auth. vt cum de appe
cogn. colla. viij. Nam idem eſt in adminiſtratore eccleſie, vt ibi pa
tet. ¶ Item oppo. de l. preſes. ſ. de tranſact. Solue vt ſ. proxime
¶ Item op. ꝛ videtur quod nullo modo adminiſtrator poſſit pre
iudicare ciuitati, vt in l. prohibere §. plane. ff. quod vi aut clã. Vos
2 debetis ſcire † quod ciuitates communiter habent plures admini
ſtratores quandoque habent ancianos, vel priores, ꝛ tunc quam
balliam habeant iſti, ꝛ nunquid factum eoruꝫ preiudicet ciuitati
Dic vt in l. item magiſtri. ff. de pac. ꝛ quod no. in l. aliud. §. refertur
ff. de re. iu. Quandoque ciuitas habet conſilia, ꝛ tunc quod conſi
lium habet illam balliam, quam habet totus populus, quia eius
vicem conſilium repreſentat, vt no. in rub. j. que ſit long. conſuet.
3 medio magne gl. Et aduertatis, † quia conſilium ciuitatis equipa
ratur ordini decurionum, conſiliarij, decurionibus vt no. in rub.
de decur. lib. x. quod no. in l. nulli. ff. quod cuiuſque vni. not. Quam
autem balliam habeat ordo decurionum, dic vt no. j. de de
4 cur. in rub. lib. x. Quandoque ciuitas habet † Poteſtatem ca
pitaneum, ꝛ tunc quam poteſtatem habeant iſti, dic vt d. l. prohi
bere. §. plane quod vi aut clam. ꝛ de his adminiſtratoribus lo
tur contrarium. Item op. ꝛ videtur quod lex iſta ſit ſuperflua
l. quamuis. j. eo. Dic vt ibi no.

LEX VI.

1 Depoſitum, quando impediat curſum vſurarum.
2 Offerens, conſignans, ꝛ deponens, an liberetur ipſo iure.

SI creditrici. Oblatio, conſignatio, ꝛ de
poſitio recte facte impediũt
1 curſum vſurarum, † etiam que ceperunt currere. h. d.
¶ Op. dicitur hic, quod ſi obtulit pecuniam, non cur
runt vſure, contra. j. eo. l. acceptam. in fi. Sol. Dicit gl. quandoque
quis offert debitum, ꝛ deponit, ꝛ depoſitum durat, ꝛ loquitur hec
lex. Quandoque debitor recipit debitum depoſitum, ꝛ tunc tale
depoſitum nihil releuat. ¶ Item op. de l. ſi per te. j. eo. Dic vt ibi
not. ꝛ videbitis j. eo. l. acceptam. Pro declaratione legis queritur
2 † vtrum offerens, conſignans, ꝛ deponens, liberetur ipſo iure. Gl.
tenet quod liberatur ipſo iure. Dicam in l. acceptam. j. eo.

LEX VII.

1 Diuturna ſolutio, ꝛ longum tempus, quando inducat ius.

* **CReditor.** Diuturna ſolutio non inducit obli
gationeꝫ. h. d. ¶ Op. de l. cum
rem verſo. ff. eo. Sol. Ibi aſſignabatur cauſa ſuffic
licet nõ probaretur, quia allegabatur promiſſio h
la longa preſtatio. Item op. de l. j. j. de fideic. Sol. vt in gl. ¶ It
op. de l. cum fidem. ſ. de non num. pec. So. Ibi erat debitum quod
1 ſoluebatur, licet non obſtaret exceptio. ¶ Item op. ꝛ videtur q̃
diuturna ſolutio, ꝛ longum tempus inducat ius, vt l. ſi quis diu
turno. ff. ſi ſer. vend. Sol. Ibi loquitur in iure ciuili, ſcilicet ſeruitu
tis que ſeruitus tempore acquiritur, ꝛ vtrum cum titulo vel ſine
dic vt per Dy. in c. malefidei poſ. de re. iur. in vj. no. per doc. in l. ſi
de ſer. ꝛ aqua. hic loquitur in iure perſonali, puta in obligatione
que ſolo tempore non queritur, quia tempus non eſt modus
2 vt l. obligationum fere. §. placet. ff. de actio. ꝛ obli. ¶ Quero, † vos
vidiſtis hic, quod longa preſtatio ſimul cum cauſa, licet cauſa non
probetur, facit preſumi obligationem. quid ſi debitor preſtitit v
no anno pro pluribus annis, habet ne locũ hec preſumptio. Do
communiter dicũt q̃d non. Nam vbi fit ſepius ſolutio, vt puta ſin
gulis annis eſt maior preſumptio contra debitorem ſoluentem
quaſi potuerit melius deliberare, quam quando ſoluit vna vice
vt ſ. ad Velleia. l. ſi mulier. *

LEX VIII.

QVamuis Baſſa. Iſta lex idem dicit, q̃
lex aduerſus. ſ. eo. tit.

LEX IX.

1 Vſure quod non currant, ſi non reperitur cui ſoluatur capi
tale idem in pena.

* **SIperte.** Sola oblatio* ĩpedit curſum vſura
rũ, que nõdum ceperũt currere. h. d.
¶ Op. ꝛ videtur quod etiaꝫ impediatur curſus vſura
rum ceptarum, vt in l. ſi creditrici. ſ. eo. ꝛ l. acceptã. j. eo.
Solue vt in gl. ꝛ no. eã. ¶ Quero pone quod debeo dare decem cre
ditori, vel aliquid aliud ſub pena, creditor morit, non remanet he
redes

redes, nunquid committatur pena, ⁊ currant vſure, cū non reperiatur aliquis cui ſoluatur. Dic vt in gl. ⁊ no. Item aduerte quod illud, quod dicitur hic in vſura, idem in pena, vt l. qui ſine vſuris. ff. de neg. geſt. ⁊ hic in glo. ſuper verbo, maioris, ⁊ facit l. ad diem, ſub pena pecunia promiſſa. ff. de verbo. obliga. ⁊ l. fi. ff. de nau. feno.

ADDITIO.

CLAV. DE SEISS. ¶ Sola oblatio. Iſtud ſummarium quomodo procedat, vide per Alex. poſt alios, in l. qui Rome. §. Seia. de verbo. obliga.

LEX X.

Vſure. Quod dicitur, vſuras nō debere excedere duplum, intelligitur de vſuris vnius anni.

LEX XI.

Ex prediis. Fructus percepti a creditore, poſt oblationem extenuant debitum. h. d. ¶ Opp. videtur quod per oblationem, ⁊ depoſitionē ſit liberatus ipſo iure, ⁊ non ſit neceſſaria exoneratio debiti, vt ſ. eodem l. ſi creditrici. ⁊ ī. eod. l. acceptam. Dic vt in gloſſ. ⁊ tene ſecundam ſolutionem.

LEX XII.

Frumenti. Quero quid continetur appellatione frumenti? Dic vt in l. frugem. ff. de verbo. ſign. ¶ Opp. de l. quamuis. ſ. eo. So. hic ſpeciale. ¶ Item opp. de l. iuris gentium. §. quinimo. ff. de pac. Dic vt in gl. ex qua nota quod duo ſpecialia concurrunt circa idem contrarium. no. in l. j. ī. de do. promiſ. ⁊ ad hoc contrarium poteſt reſpōderi, quod per ea, que gl. no. hic, quod hic datur condictio ex lege. Uel forte melius, q2 habet locum condictio triticaria, que eſt generalis, vt ff. de tritic. l. j. in fi.

LEX XIII.

Uſure quod veniunt in actione ex teſtamento.

1 Actio ex teſtamento, licet ſit ſtricti iuris, tamen ſapit naturam bone fidei.

In bone fidei. In bone fidei iudiciis veniunt vſure ex mora. Itē lata ſententia, iudicis officiū circa vſuras expirat. hoc dicit. ¶ Opp. ⁊ videtur quod etiam in ſtricti iuris iu-

1 diciis veniant vſure ex mora. Certum eſt enim † quod actio ex teſtamento eſt ſtricti iuris, vel alias incerta, vt l. in actionibus. ff. de in lit. iur. ¶ Unde opp. de l. ij. ⁊ quaſi per totum. ī. de vſur. rei iud. ⁊ l.

2 fi. vbi veniunt vſure ex mora. Sol. quamuis † ſit ſtricti iuris, tamen ſapit naturam bone fidei, vt in l. ſi ſeruus legatus. §. cuz quid. ff. de leg. j. ⁊ ideo eſt idem quod in bone fidei. arg. l. in minorū. ſ. in quib. cau. in integ. reſti. non eſt neceſ. Item opp. de l. j. ſ. de iudi. Dic vt ibi per gl. ⁊ doc. ⁊ de materia huius l. dic vt in l. iiij. ī. depoſiti, ⁊ ibi dicetur.

LEX XIIII.

Si ea pactione. Si habitatio loco vſurarum conceditur, non inſpicitur quantum res locari potuerit, niſi per creditorem locata fuerit. hoc dicit.

ALIA LECTVRA.

1 Habitatio ſi cedatur creditori loco vſurarum, non dicitur vſura illicita, licet habitatio poſſit valere pluſquam vſura legitima.

2 Reditus vinee annuus, an licite retineatur, licet plus valeat, quā ſibi conſtiterit.

Si ea pactione. Non dicitur illicita † vſura, ſi creditori cedatur habitatio loco vſurarum, quantumcunq2 habitationis preſtatio poſſet valere plus quam aſcēdat vſura legitima. hoc dicit. ¶ Hec lex inducitur † in arg. vtrum aliquis licite, ⁊ cum bona conſcientia poſſit pro vita ſua tenere vnum reditum vnius vinee, quantumcunque reditus valeat plus quam ille ſibi conſtitit. poteſt argui ex hac lege quod ſit licitum.

LEX XV.

Cum allegas. [a] Quando pena adiicitur ſolutioni quantitatis, nō poteſt legitimum modum vſurarum excedere. hoc dicit. De hoc habes in l. Iulianus. §. idem Papinianus reſpondit. ff. de act. emp. Et vide circa hoc, de vſuris, c. conqueſtus. ⁊ de iureiu. c. debitores, ⁊ dicam tibi anno ſequenti in l. rogaſti. ff. ſi cer. pet. ⁊c.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Cum allegas. Uide Bar. in l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verbo. obli. ⁊ quod dixit Bar. in l. cum ſtipulati. eod. tit. ⁊ quod no. Canoniſte in c. illo vos. de pigno. ⁊ in c. ad audientiam. de emptio. ⁊ vendit. ⁊ quod dixi poſt Bar. in l. cum ſeruus. de condit. ⁊ demonſtra. ⁊ ad iſtam gl. cum hic no. vide Angel. in q. ſua Aſtenſis miles, in illo dubio an valeat compoſitio cū dioceſano originis.

P. PAV. P. Cum allegas. Uide circa hanc legem, ⁊ quod non habeat locū in pena appoſita in tranſactione caſu quo non tenentur promiſſa. Com. conſi. clxxix. incip. facta fuit quedam trāſactio. Itē in materia vide late Are. in §. omnes. Inſtit. de actio. Alex. poſt alios in l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. obl. Et quid de pena appoſita in laudo ſeu ſententia, caſu quo intra certum tempus vna pars non daret alteri, vide Are. in l. v. §. fi. de verb. obl. Et vide que dicit Soc. in l. iiij. §. Cato. differentiam eſſe an petatur pena que a condemnato non ſoluitur, licet comprehenſa in laudo, an q2 non paruit laudo, vt per eum. Item an pena conuentionalis poſſit exigi in foro conſcientie, vide Barba. late conſi. xlv. vol. iiij. vbi etiam quid in foro contentioſo, quando eſt adiecta quantitati vel facto.

ALIA LECTVRA.

1 Pena adiecta facto, quando videatur adiecta in fraudem vſurarum.

2 Factum, quod non poſſit apponi ſolutioni per modum pene.

3 Pena adiecta ſolutioni quantitatis, quando videatur adiecta in fraudem vſurarum.

4 Intereſſe qualiter conſideretur.

Cum allegas. Pena adiecta ſolutioni quantitatis, videtur eſſe adiecta in fraudem vſuraruz, ⁊ nō poteſt legitimum modū excedere. hoc dicit. ¶ Opp. de l. qui ſemiſſes. §. fi. ff. eo. So. Dicunt quidam quod hec lex diſtinguitur per illam. Iſta ſol. videtur contra tex. huius legis, que loquitur indiſtincte, vnde gl. ſecundum Ioan. intelligit hanc legem, ſiue creditor fuerit ſolitus fenerari, ſiue non. Non obſtat contrarium, q2 loquitur in vſuris, que propter negligentiam petuntur. De iure tamen canonico eſt vera prima ſol. huius gl. ⁊ probatur in c. illo vos. de pig. ⁊ ibi per Berta. Item op. de l. Lucius ff. de actio. emptio. Solue, vt in gloſ. Sed contra ſol. glo. op. ⁊ videtur quod ſit idem in obligatione facti. Naz qui ſtipulatur factu videtur ſtipulari intereſſe, ⁊ q2 intereſſe eſt in obligatione, ⁊ per conſequens quantitas, vt in l. ſtipulationes non diuiduntur. ver. Celſus. ff. de ver. obl. Sicut ergo pena

1 † adiecta quātitati, reprobatur vltra legitimum modum vſurarū, vt hic, ita adiecta facto, quaſi videatur adiecta facto, id eſt intereſſe. Iſtam opi. fatetur gl. no. in l. ſtipulatio iſta. poſt prin. ff. de verb. obl. in gl. in ver. in penali enim ſtipulatione. Certe domini, illa gloſ. falſa videtur, q2 in obligatiōe facti poteſt pena quandocunq2 conuenit, peti. Ita no. in l. ſi dictū. ff. de euict. in prin. Uerum eſt quod gl. communiter faciunt differentiam vtrum apponatur pena per verba multiplicatiua vt duplum vel quadruplum, an per alia verba. ⁊ iſtam opi. tenet Dy. in §. omnes. Inſti. de act. Doc. noſtri reprobant iſtam opi. Uide quod no. plene per Cy. ī. de ſen. que pro eo quod intereſt. l. j. Et ad contrarium dum dicitur quod ibi videtur eſſe in obligatione facti, in qua intereſſe ſuccedit in obligatione, ⁊ per conſequens quantitas, dico ꝙ debet inſpici origo ipſius obligatiōis, id eſt ipſum factum. arg. l. qui id quod. ff. de do. Nam ibi eſt maior preſumptio fraudis circa quantitatem, cui ſolent ac-

2 cedere vſure quam circa obligationē facti. ¶ Sed nunquid † factū poſſit apponi per modum pene ſolutioni licite, dic vt l. ſi tibi decē milia. ff. de pac. ⁊ in l. rogaſti. ff. ſi cer. peta. vbi determinatur quod nō detrahitur, q2 quicquid accedit ſorti, dicit vſura. ¶ Itē op. de

3 l. in fideicommiſ. §. fin. ff. eo. Sol. Quandoq2 † pena adiicitur ſolutioni quantitatis, ⁊ tunc ſecundum opi. gl. hic videtur adiecta in fraudem vſurarum, ⁊ nō poteſt legitimū modū excedere, vt hic, ⁊ l. Iulianus. §. Idem Papinianus. ff. de act. empt. ⁊ maxime in contractu mutui, de quo loquitur lex noſtra. Quandoque pena adiicitur ſolutioni ſpeciei, ⁊ tunc non videtur adiecta in fraudē, cū vſure ibi nō veniāt. Ita loquitur d. l. in fideicom. Quandoq2 pena eſt adiecta facto, ⁊ tunc nūquam videtur eſſe adiecta in fraudem vſurarū. Ita loquitur l. Lucius. ff. de act. empt. Sed contra hec op. ⁊ videt quod ex his reſultet magna abſurditas. Nam creditor non poterit exigere penam quantitati adiectam vt penam, vt ſ. dixi, nec vt vſuram, q2 vſura eſt prohibita, vt no. in auth. ad hec. ī. e. ⁊ ſic creditor omni auxilio erit deſtitutus, quod eſt abſurdum. Sol. Dicit gl. remedium erit quod debitor condemnabitur creditori nomine pene in tantā quātitatē, quantā aſcenderet debita vſura. Sed hoc male eſt, q2 inſurgeret ſtatim fraus. Unde glo. dicit, ⁊ melius, quod ſuccurretur creditori in eo quod a creditore probabit intereſſe. quod intellige ſecundum doc. ex natura contractus poſſe interuenire in-

4 tereſſe, ⁊ ſubeſſe cauſam quare preſtaretur intereſſe. ¶ † Sed quero, nunquid intereſſe cōſideretur hoc reſpectu? Hic videtur quod ſic, vt in l. j. ī. de ſen. que pro eo quod intereſt profe. ⁊ l. iij. §. nunc. ff. de eo quod cer. lo. Ueritas eſt in contrarium, vt no. in l. j. ſ. de ſum.

a trin. ⁊ fi. cath. ¶ Sed quero [a] nunquid contra preſumptionem huius legis poſſit induci aliqua cautela. Dixerunt quidam quod ſic,

5 nā † debitor promittit quātitatē reſtituere, ⁊ ad petitionē creditoris promittit cōparere in iudicio, ⁊ preceptū iudicis in ſe ſuſcipere, ⁊ parere mādatis iudicis, ⁊ inde nō recedere, donec ſoluat ſub pena. Nā ſi omnia iſta promittat, valebit pena, q2 videt adiecta facto. Iſtam cautelā reprobat Dy. per l. cū ſeruus. Et dic vt ibi not.

per eum.ff.de cond.ꝛ demonſt.Poſſes tamen predictam cautelam
defendere contra opin.Dyn.per ea,que not.gloſſ.in l.ſed ꝛ ſi quis.
6 §.fina.ff.ſi quis cauſ. Quero ſtatuto † cauetur quod ſi debitor,qui
mutuum accipit, non reſtituat quantitatem intra annum, tenea-
tur reſtituere mutuum,ꝛ duplum,vel triplum,nunquid vigore ſta-
tuti poſſit exigi triplum,vel illud duplum? Breuiter videtur poſſe
dici quod non, niſi creditor oſtẽderet de intereſſe ſuo propter mo-
7 ram debitoris non ſoluentis,vt patet ex ſ.dictis,aliter non.† Nam
vbi reprobatur pactum,reprobatur ꝛ ſtatutum, quia hec equipa-
rantur,vt not.in rub.j.de decre.decur.lib.x.

ADDITIO.

a Sed quero. De veritate huius cautele vide late per eundem
Bart.ꝛ ibi Alexand.in apoſtil.in dicta l.cum ſeruus.ff.de condit.
ꝛ demonſtr.ꝛ adde aliam cautelam qua mediante, pena adiecta
quantitati poteſt peti, ꝛ non cenſetur adiecta in fraudem vſura-
rum, videlicet vt adijciatur ſors in perſonam tertij, ꝛ pena appo-
ſita in perſona propria, vt puta, promittis dare Titio x.hinc ad
Paſcha,ꝛ ſi nõ dederis,promittis mihi xx.nomine pene.Ita pro-
bat text.iunctis not.ibi per eundem Bart.in l.qui res.§.qui ſtipu-
latur.ff.de ſolu.ꝛ ibi ſequitur Angel.ꝛ ſequitur Joan.de Jmol.ꝛ
Raph.in dicta l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verb.oblig.ꝛ not.in d.
l.ſed ꝛ ſi quis.§.fin.ff.ſi quis cau.licet Bar.hic contra,ſed primam
tenet Jaſ.Inſtit.de actio.§.omnes.

LEX XVI.

Cum non frumentum. Etiam in frumento non poteſt permitti vſura vltra modum legitimũ.h.d.ꝛc.

ALIA LECTVRA.

Cum non frumentum. Etiam in alijs contractibus quam pecuniarijs, non poteſt fieri exactio per modum vſure vltra modum legitimum,hoc dicit. Oppon.ꝛ videtur quod ſecundum aliam formam poſſit exigi quantitas frumenti per modum vſure. Unde oppon.de authent.ad hec. Solut.vt ibi dicam ſtatim.

AVTHENT.

1 Uſure de iure ciuili ſunt permiſſe,ꝛ num.5.
2 Diuortium ab initio ſeculi eſt prohibitum.
6 Frumentum ſi venditur carius, vt poſt tempora emptor ſoluat,
an liceat.

Ad hec. Aduerte gloſſ.hic,que diſtinguit quo iure vſure petantur, ꝛ vtrum ſint permiſſe
1 vel non. tamen † vere non poſſumus negare, quin vſure
de iure ciuili ſint permiſſe, licet permitti non potuerint, nec pro-
2 pterea hereticus fuit imperator,quia † Moyſes propter duritiem
populi permiſit diuortium, quod ab initio ſeculi eſt prohibitum,
ita Jmperator permiſit vſuras.

ALIA LECTVRA.

Ad hec. Creditores agricole non poſſunt exigere vſuram, niſi ſecũdum formam huius authen.pena contrafacientibus imminente. Oppon.de
l.oleo.j.e.ſol.Dicunt quidã quod illa corrigitur.Ueritas eſt quod
iſta authen.loquitur ſpecialiter in agricolis, ſed illa in alijs homi-
nibus. Oppo.de l.ſi ea lege.j.eod.Huius timore diſtinguit glo.
vide eam,ꝛ ſigna. Pro declaratione huius authen.quero quid
de fructibus liquidis, cum authen.loquatur de aridis.veritas eſt
quod aliud in liquidis, vbi ſeruatur ius commune,vt l.oleo.j.eod.
3 Ratio,† quia ruſtici magis indigent frumento quam liquidis fru-
ctibus. Quero que ſunt liquida. Dic vt not.in authen.ſed ho-
4 die.ſ.de epiſc.ꝛ cler. Querit gloſſ. † vtrum cadat ipſo iure vel ope
exceptionis. Gloſſ.dicit,ꝛ bene quod ope exceptionis.Simile no.
gloſſ.in verbo, amittat, in l.ſi quis in tantum.j.vnde vi. Simile in
verbo, priuetur, vt l.iubemus.§.economus.ſ.de ſacro ſanct.eccleſ.
a Simile in l.in criminali.ſ.de iur.om.iud.Hoc tamen eſt verum[a],niſi
poſt iſta verba veniat dictio ſtatim,vel mox,quia tunc ipſo iure eſt
priuatus,non autem ope exceptionis. Querit glo.vtrum vſure
hodie ſint prohibite de iure noſtro ciuili. Et concludit quod ſunt
prohibite, maxime per §.j.in authen.de eccle.tit.colla.ix.ꝛ maxime
dicit gloſ.quia prohibite ſunt de iure diuino,vt in exemplo Mat-
thei, mutuum dantes, nihil inde ſperantes. Breuiter veritas eſt
5 iſta, † quod de volũtate iuris ciuilis fuit,quod etiam vſure poſſint
exigi, quia etiam de iure Authen.poſt tit.de eccleſ.tit.vbi Jmpe-
rator precepit ſeruari quatuor concilia, idem Juſtinianus poſuit
tit.de nauticis vſuris.Unde de voluntate ſua fuit,tamen de pote-
ſtate non,vt l.nam magiſtratus.ff.de arbi.quia non potuit Jmpe-
6 rator tollere legem maioris. Sed nunquid ſi vendo † frumentũ
carius, quia expecto quod poſt tempora emptor ſoluat, vel quid
in mercatore pannorum,dic vt extra de vſur.c.nauiganti.

ADDITIO.

a Hoc tamen eſt verum. Adde eundem Bart. in d.§.ſane. ꝛ late
in l.in criminali.j.de iuriſd.om.iud.Et adde quod quando l.vtitur
verbo preteriti temporis,veniret ad interpretationẽ l.veteris,que
ſimilem penam imponeret,ſed nõ ipſo iure, tunc tale verbum mo-
dificaretur a l.veteri,ꝛ ſic non imponeretur ipſo iure. Jta Aret.in
c.nullus.de foro compet.quod dicit perpetuo notandum. Et quo
habes aliam limitationem ad Bartol. hic.ꝛ in d.§.economus. Et
adde per que verba imponatur pena ipſo iure,per eundem Aret.
in c.ſi diligenti.de foro compet.ꝛ per Barb.in conſi.xij.in j.vol.

LEX XVII.

Si ea lege. Hec eſt bona l.ꝛ quotidie de facto contingit, non debet inſpici quãtum contingat fructus valere, ſed quantum communiter valere ſolent,hoc dicit.

LEX XVIII.

Jndebitas. Uſure nullo iure debite poſſunt repeti,hoc dicit. Oppo.de l.ſi non ſortem.de condict.indeb.Sol.vt in gloſſ.hic ꝛ ibi. Oppo.
de l.quamuis. ſ.eod. Solu.hic nullo iure debite erant, ibi autem
* erant debite ſaltem naturaliter*.

LEX XIX.

7 Depoſitio facta in ſacculo,an valeat.
11 Oblatio an operetur, vt pena non committatur.
13 Que actio competat creditori contra illum,contra quem po
eſt depoſita.

a **Acceptam.** [a] Hec eſt ſingularis lex. Ob. depoſitio totius debiti legitime facta tollit curſum vſurarum,liberat debitorem, pig.a
parat,ꝛ creditori contra depoſitarium datur actio,contra debito-
rem nõ,niſi debitor id receperit,hoc dicit.Diuiditur in duas par-
tes.Primo conſulit debitori,Secundo creditori.Jtem prima ſub-
diuiditur. Primo dicit pecuniam obſignandam in loco publico.
Secũdo declarat quis ſit locus publicus. Tertio ponit effectum
conſignationis. Quarto hoc extendit ad pecuniam traiectitiam.
Secunda ibi,in hoc.Tertia ibi,quo ſubſecuto.Quarta ibi,ꝙ etiã.
Op.quod non requiritur conſignatio, vt aut.dos data.j.de do.
ante nup.Sol.Jbi in rebus que non poſſunt conſignari. Op.de
l.ſi ſoluturus.ff.de ſolu.Sol.Jſta intelligitur ſecũdum illam quod
b oblatio fuit facta congruo loco ꝛ tempore. Op.quod oblatio[b]
ſola ſufficit, vt l.illud.ff.de peri.ꝛ com.rei vend.ꝛ l.in ſeruum.§.ſequi
1 tur.ꝛ §.de illo.de verb.obli. Sol.Sola † oblatio ſufficit quãtum ad
c more purgationem,non quo ad alia. Uenio ad queſtiones[c] circa
2 ca primã partẽ pro eius declaratione quero quẽ effectũ hꝫ ſi ali-
quis non offert, neqꝫ deponit,ſed ſolo verbo ſe paratum ſoluere of-
ferit.Reſp.Jn rebus, que offerri non poſſunt, vt in immobilibus
dicta verba videntur habere vim oblationis,vt in auth.dos data.
j.de do.ante nup.ꝛ ita videtur hoc intelligere gl.j.Sed ſi potero
ri,nõ video ꝙ habeat aliquẽ effectũ,niſi vnum,q: ſi creditor p
venderet pignus,poteſt debitor petere venditionem reſcindi
diſtra.pig.l.ſi reſiduum.ꝛ ibi not.ꝛ l.pe.ff.de reſcin.vendi. Et
de hoc in l.pretor.§.ſi quis paratus.de ope.no.nũ. Quero
3 do † quid ſi aliquis obtulit tamen non conſignauit, neque dep
ſuit,quem effectũ habet? Reſpon.Aut eſt res,que non poteſt co
d ſignari,vt fundus, vel equus,[d] ꝛ tunc habet vim oblationis ꝛ de
ſitionis,vt in d.auth. dos data.Facit ff.ſol.mat. l.ſi mora.ꝛ qu
ibi no.Si vero eſt res que poterat cõſignari ꝛ depon.tunc qua
iſta oblatio ſit ex parte actoris ad actionẽ cõſequendam quando
que ex parte rei.Primo caſu aut loquimur in contractibus,ꝛ n
ſufficit oblatio, niſi ſequatur depoſitio ꝛ cõſignatio, vt l.ſi a te.
e pac.inter emp.Si vero in vltimis voluntatibus, [e] tũc oblatio
operatur,vt actio naſcatur,ꝛ legatum ad heredem tranſmittatur
tñ pecunia,que fuit oblata,adhuc dꝫ ſolui, vt in l.cũ ſeruus.ff.de
cond.ꝛ demon.ſubtiliter intelligendo illum tex.quod ille,qui debe-
bat recipere cauſa cõditionis implende,cũ pecunia eſſet ſibi obla-
ta,recipere noluit.Fallit fauore libertatis,vbi quod obtuli,nõ de-
beo iterũ ſoluere,vt l.fi.j.de cõdi.inſer.Uel dic i hoc vltimo aliter
Quando que iſta oblatio ſit ex parte rei,tunc quantum ad impe-
diendũ curſum vſurarũ,que currere non ceperunt,ſufficit, vt ſ.d.
f ſi per te.[f] Si autẽ currere ceperunt, nõ ſufficit oblatio ſola,ſi depo-
ſitio non ſequatur,vt hic.Jtẽ prodeſt debitori ad impediendã mo-
g ram,[g] ꝛ ad purgandam eam, vt l.illud de peri.ꝛ com.rei vend.ꝛ l.in
ſeruum.§.de illo.de ver.obl.Jtem prodeſt debitori ad liberandum
eũ a debito principali ſecuto interitu rei oblate,tñ in hoc aduerte,
quia ſi ex natura primi contractus debebatur ꝛ tenebatur de caſu
fortuito,quia forte erat debitor generis.l.incendium.ſ.ſi cer.pet.
propter oblationem tenetur ſolum de dolo,lata ꝛ leui culpa tan-
tum.Si vero ex natura primi cõtractus tenebatur de dolo,lata ꝛ
leui culpa,tunc per oblationem liberatur a leui, ꝛ tenetur ſolum de
lata,vt probatur in l.qui decem.in prin.j.de ſol.ꝛ l.in mora.ff.ſolut.
4 ma.ꝛ ibi vide. Quero quia ſi ſiat oblatio, † depoſitio,ꝛ conſigna-
tio.qu

tio,quem effectum habet? Reſpõ.ex parte debitoris habet effectũ
plene liberationis,ſecundum veram opi.⁊ communiter approba-
tam,vt l.obſignatione.ĩ.de ſo.licet gl.hic dubitet.Ex hoc ſequitur
quod impeditur curſus vſurarum , ⁊ paratur pignoratitia actio,
vt hic videtis in textu.Sed contra hoc opp.quomodo per obla-
tionem ⁊ depoſitionem liberatur debitor,cum pecunia nõ efficia-
tur creditoris? Gl.dicit quod non eſt mirum,qꝛ hoc cõtingit alias
in tribus caſibus.Primo in eo,qui cedit actionem,que a cedente
non poteſt ſeparari,ſed transfertur vtilis.In hoc gl. bene dicit, qꝛ
directa non poteſt ſeparari,ſed transfertur vtilis.Secundo in mu
liere ſoluente dotem,ſed hic caſus non eſt verus ſecundum opin.
communem,qꝛ dominium transfertur in virum. Tertio in eũ,qui
ſoluit falſo procuratori reuocato.[h] dicit gloſ.licet Bul.dixerit tũc
transferri dominium in dominum.⁊ iſta eſt vera quam gl.tenet in
l.cum quis.§.ſi debitorem.ff.de ſol.¶ Item contra hoc op.ſi eſt ve
rũ,quod debitor liberetur quomodo poteſt actio reſuſcitari ipſo
recipiẽte pecuniam,cum actio ſemel extincta nõ reuiuiſcit,vt l.qui
res.§.aream.ff.de ſol.Reſpon.ꝙ debitore recipiente depoſitũ fin-
gitur depoſitio retro non facta,⁊ ſic nihil prodeſt dicta depoſitio.
¶ Nota vtam ſol.Cum enim dicat,fingitur retro non facta,patet
quod perinde eſt,ac ſi non eſſet facta,⁊ hoc tangitur hic in gloſſ.
pe.Et not.[i] quod licet pecunia deponatur apud aliquem propter
defectum creditoris nolentis recipere,tamen ille depoſitarius[i] po
teſt licite mihi reddere deponenti antequã petatur ab eo,pro quo
eſt depoſitum,quod eſt notandum. ¶ Ex fine noſtre legis,quero,
quid ſi obtulit,conſignauit,⁊ depoſuit,non tamen in loco publi-
co ſecundum formam huius legis.Reſpon.nihil releuat,vt not.ſ.
eo.l.ij.⁊ ibi eſt caſus ſecundum vnam lec. ¶ Quero quid ſi obtulit
pecuniam ſigillatam in ſacculo,⁊ eam nõ numerauit? Dic vt col-
ligitur[k] in auth.vt ex acti.inſtan.do.§.illud.⁊ quod ibi no.in gl.ma
gna.[l] ¶ Vltimo quero qua actione agit creditor contra depoſita
rium? Dic vt in glo.Non habetis hic alia.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Acceptam.Limitatur per Ang.in l.ſi mora.§.ſi.ff.ſo-
luto matrimonio.

b ALEX. ¶ Opp.quod oblatio.Adde Barto.in l.creditor.in fin.
de diſtra.pigno.intellige tamen ſecundum Bart.in l.ſed ⁊ ſi alia.
ff.de conſtitu.pecu.

c ALEX. ¶ Venio ad queſtiones. Adde in hac materia ſingula-
ria verba Bart.in l.pen.de diſtr.pig.⁊ quod no.in c.cupientes.§.ſi
vero.de elect.lib.vj.per Imol.in l.ſi mora.ſolu.matr.⁊ in l.ſi ſeruus
communis.de vul.⁊ pupil. Item ſufficit ſola cautio ad vitandum
iudicium,vt per Bald.⁊ ibi dixi in l.ſi reus.de ſerui.

d POMA. ¶ Equus. Et tunc habet vim,contrarium tamen in e-
quo,ſcilicet quod requiratur etiam diſpoſitio tenet Alexand.per
Angel.⁊ Roma.ibi in l.ſi mora.ff.ſolu.mat.volentem quod imo in
equo vltra oblationem etiam requiratur depoſitio.Et ad hec vide
que ſcripſi ad Bar.in l.pretor.§.ſi quis paratus.ff.de ope.no.nun.
in verſic.quero quid ſi fiat.in verſic.de ſol.Vide Imol.in conſi.xxv.
Vide etiam ad hoc Panor.conſi.lvj.vol.j.

e ALEX. ¶ Vltimis voluntatibus. Contrarium videtur tenere
Bart.in l.iij.de condi.⁊ demon.⁊ hic per Bald.in vj.queſt. Adde
tamen quod dixit Bald.in l.j.C.ne lic.ter.prouo.quod vbi non eſt
dies nec hora appoſita, ſufficit quod quis ſit paratus ſoluere, ⁊
non efficiat.Secus ſi ſit appoſita proxima hora,vel nunc ad talem
horam.Et ibi etiam dicebat quod ſi creditor obſtat recipere,ſuffi-
cit verbalis oblatio,vt in iuribus ibi per eum alleg.Alias requiri-
tur realis.l.ſi rem.§.omnis.de pign.act. Et vide omnino Bald.qui
ponit doctrinam quando ſufficit verbalis oblatio. An in contra-
ctibus innominatis ſola oblatio ſit ſatis, vide Bal.in l.ex placito.
in xvij.q.j.de rerum permut. ¶ ADDE an oblatio verbalis ſuf-
ficiat,Petr.de Anch.conſi.clxxiij.Et ad materiam vide Alexan.
conſi.cxxx.cum duobus.ſeq.iiij.lib.⁊ conſi.xcvij.⁊ cv.

f ALEX. ¶ Supra e.l.ſi per te. ¶ Forte impediet penam cõmitti.
arg.l.qui ſine.de neg.geſt.⁊ vide hic Bal.⁊ gl.in l.pe.de nau.fe.⁊c.

g P.PAV.P. ¶ Impediendam moram.Vide Bart.in l.interdum.
§.fin.ff.de verbo.obliga.vbi dicit quod poſt litem conteſtatam non
ſufficiat ſola oblatio,etiam vbi alias ſufficeret.

h ALEX. ¶ Qui ſoluit falſo procuratori. Vide Bald.in l.ſi pro-
curatori falſo.de condi.ob cau.⁊ in l.falſus.§.fin.ĩ.de fur.

i P.PAV.P. ¶ Depoſitarius. Intellige , niſi eſſet facta depoſitio
authoritate iudicis,ſecundum Paul.de Caſtr.hic ⁊ Roma.conſil.
cclxxxvij. In contrarium vide Salic.in l.j.C.qui pot.in pign.hab.
Vide pro opin. Paul.de Caſtr.quod dicit Bald.in l.fin.C.de bo.
autho.iudi.poſſid.

k POMA. ¶ Colligitur.Quod limita vt per Bar.in l.cum ſeruus.
ff.de condi.⁊ demon.quem ſequitur Alex.in l.ſi mora.ff.ſol.mat.

l ALEX. ¶ In gloſſ.mag. Sequitur ergo hic Bald.hanc gloſſ.
quod ſufficiat offerri pecuniam in ſacculo,quod intelligitur vt no.
Bart.in l.cum ſeruus.de condi.⁊ demon.ſi fuerit numerata coram
teſtibus,vt ibi.⁊ hoc not. Imol.in d.l.ſi mora. Et vide text.in l.fin.
de lege commiſſo. Pro quo facit, quia quis non tenetur recipere
ſolutionem hoc modo.ne decipiatur, ſecundum Ang.in l.more.ff.
de fer.quia eo caſu quo non poteſt forte ex iuſta cauſa,excuſatur a
mora.l.ſciendum.ff.eo. Bene facit quod not.glo.in l.conſenſu.ff.de
act.⁊ oblig. Et ideo dicit quod ſi ferretur talis pecunia in ſacculo,
nec pretenderet numerationem coram teſtibus, parabit effectum
ſuum ex futuro euentu, vt quia ſi tot pecunie reperientur, libera-
bit debitorem,alias non. Et ita intelligitur.d.l.fin.de lege commiſ.
Adde quod not .Bart.in dicta auth.vt exact.inſtan.do.hic alleg.
⁊ quod not.in l.j.§.ſi eſſet.ff.depoſi.⁊ vide Bal.hic,in xvj.q.⁊ Imo.
in l.ſi ſeruus communis.ĩ.de vulg.⁊ pupil.

ALIA LECTVRA.

ACceptam. Oblatio, depoſitio, ⁊ conſignatio
impediunt curſum vſurarũ, etiam
ceptarum, dummodo ſint legitime facte,⁊ de toto debi-
to cum vſuris, ⁊ tunc liberatur debitor,⁊ liberantur pi-
gnora,⁊ creditori datur vtilis actio cõtra depoſitarium,hoc dicit
tota lex.⁊ diuiditur in v.partes. Primo ponit vnum dictũ,in quo
Imperator conſuluit debitori. In ſecundo illud dictum declarat.
Tertio enumerat effectus obligationis, conſignationis,⁊ depoſi-
tionis,Quarto ponitur quedam extenſio dicti ad traiectitiam pe-
cuniam, Quinto conſulitur creditori. Secunda ibi,in hoc autem
caſu. Tertia ibi,quo ſubſecuto. Quarta ibi,quod etiam. Quinta
8 ibi,creditori. ¶ Not.ex hac l. † effectus depoſitionis, ⁊ conſigna-
tionis. Primo quia impediũt curſum vſurarum ceptarum,⁊ quia
liberatur debitor,⁊ non pertinet ad eum periculum,⁊ liberatur pi-
gnus. ¶ Op.contra primum dictum huius legis,⁊ videtur quod
non requiratur conſignatio, ⁊ depoſitio, vt in authen.dos data.ĩ.
de don.ante nupt.Solu.vt in gloſſ. ¶ Item oppo.⁊ videtur quod
oblatio nil operatur , vt l.ſi ſoluturus.ff.de ſolut. Aut ſit legitime
congruo loco,⁊ tempore,⁊ tũc habet multos effectus,vt hic:alias
ſecus vt ibi. ¶ Item opp.⁊ videtur ſola oblatio ſufficiat,vt l.fin.ĩ.
de cond.inſer.Sol.Ibi ſpeciale fauore libertatis. ¶ Item opp.de
l.j.ĩ.de ſuſce.⁊ arca.lib.x.Solut.Ibi ſpeciale. Et rationem dic,vt in
tex.ibi.Et iſta duo contraria,quia reſpiciunt primum dictum,ideo
hic ſignaui,licet ſint in gloſſ.fin. ¶ Item opp.de l.falſus.ĩ.de fur.⁊
l.ſi procuratori.ff.de condi.ob cauſ.Solut.vt in gloſſ.Nam ⁊ alias
contingit in pluribus quorum tres enumerat gl.que incipit, quid
miri. ¶ Et aduerte, quia ponit vnum caſum in muliere dante do-
tem,que remanet domina,⁊ tamen liberatur.hoc eſt falſum,⁊ con-
tra l.doce.ſ.de rei vendi.quia maritus eſt dominus. ¶ Item opp.
dicitur hic quod creditor poteſt agere contra debitorem, quia re-
cipit pecuniam depoſitam.contra, quia debitor fuit liberatus.vn-
de op.de l.obſignatione.ĩ.de ſolu.Sol.vt in gloſſ.⁊ ſol.etiam poni-
tur in l.ſi creditrici.ſ.eod. ¶ Sed quero nunquid ſi aliquis offert,
contingat liberatio? Gloſſ.in d.l.obſignatione,videtur variare,ta-
men dicit quod contingat.ff.de ſolu.l.qui decem.§.j.in fin. ¶ Sed
9 † pone debitor offert,conſignat,⁊ deponit,nunquid creditor com-
pellatur facere inſtrumentum quietationis? Caſus eſt quod ſic,ſe-
10 cundum Iacob.de Aret.in l.j.ĩ.de ſuſce.⁊ arca.lib.x. ¶ Sed que-
ro,nunquid per oblationem,⁊ depoſitionem,debitor ſit liberatus
ipſo iure,vel ope exceptionis? Videtur quod ipſo iure,vt in l.obſi-
gnatione.ĩ.de ſol.In contrarium videtur text.hic in fi. Nam vide-
tis hic quod debitor poteſt recipere depoſitum.Sed ſi fuiſſet libe-
ratus ipſo iure, non poſſet recipere, quia vna ſolutio non poteſt
parere liberationem,⁊ repetitionẽ,vt l.cum is.§.j.ff.de condi.inde.
Gloſſ.in hac l.non firmat pedes,ſed alibi,⁊ melius ſecundum Iac.
de Aret.dicit quod ipſo iure,vt no.in d.l.obſignatione.⁊ ſ.eod.l.ſi
creditrici.Non ob.hic tex.in fi.quia poſtquam debitor deponit de-
bitum ad petitionem creditoris,cum per hanc depoſitionem ſit li-
beratus ipſo iure, non competit ei aliqua actio. Et hoc dicit Iac.
de Aret.quod hoc habuit de facto. Sit igitur cautus depoſita-
rius,qui recipit depoſitum ad petitionem alterius,quia nõ poteſt
11 reddere deponenti. ¶ † Quero nunquid oblatio operetur,vt non
committatur pena. Gloſſ.per modum cuiuſdam ſumme ponit
quatuor effectus oblationis.Tu plenius ſecundum Iacobum de
Aret. dic, quod quandoque queritur quid operetur oblatio cir-
ca liberationem debiti , ⁊ tunc videtur quod oblatio ſola nil ope-
retur, ſed requiritur depoſitio,⁊ conſignatio.dicta l.obſignatione.
ſed operatur tamen aliud quod aut creditor habet iuſtam cau-
ſam recuſandi, ⁊ hoc caſu oblatio non operatur, vt l.ſi ſoluturus.
ĩ.de ſolu. Si vero non habet iuſtam cauſam recuſandi, aut res
oblata extat,⁊ tunc oblatio ſola regulariter non operatur,fallit in
duobus caſibus, hic in gloſſ.fin. Si vero non extat , quia ceſſante
culpa debitoris perijt,tunc ſi erit debitor ſpeciei,liberatur ipſo iu-
re, ſi quantitatis, vel generis, ope exceptionis. Ita probatur hic
in j.gloſſ.⁊ in l.qui decem.in princip.ff.de ſol.Quandoque queritur
nunquid operetur aliquid circa liberationem pignoris.Dic quod
aut oblatio eſt facta in iudicio, ⁊ liberatur pignus,vt l.ſi rẽ.§.ſi.ff.de

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

pign.act. Aut oblatio ſit extra iudicium,ꝛ tunc queritur nunquid proſit quo ad actionem parandam,ꝛ dico quod non,vt in l.aliena. §.ſi per creditorem.ff.de pign.actio.ꝛ ibi not. Aut nunquid proſit quantum ad exceptionem,ꝛ dic quod ſic. Ita debet intelligi l.item liberatur.§.j.ff.quibus modis.pign.vel hypothec.ſolu. Quandoque queritur quid operetur oblatio circa curſum vſurarum. De hoc dic,vt s.eod.l.ſi per te.ꝛ hic. Quandoque queritur, nunquid oblatio operetur circa commiſſionem pene euitandam? Et dic quod ſic,vt in l.Celſus.in fi.ff.de arbi.ꝛ s.eod.l.ſi per te.ꝛ quod no. in l.qui ſine vſuris.ff.de nego.geſt. Quandoque queritur nunquid oblatio operetur circa purgationem more vt euitetur periculum interitus,ꝛ dic quod operatur,vt l.ſi ſeruum.§.fin.ff.de verb.oblig. ꝛ l.illud.de pe.ꝛ cō.rei ven. Volo tamen quod aduertas quod aut ex natura cōtractus quis tenetur de dolo,ꝛ lata culpa,ꝛ leui,ꝛ leuiſſima, ꝛ etiam in caſu fortuito,ꝛ per oblationē tenetur ſolum de dolo, lata, ꝛ leui culpa. Si autem de lata culpa,ꝛ leui,liberatur a leui per oblationem. Ita no.in l.ſi mora.ff.ſol.mat. ¶ Sed quero,
12 † aliquis vult purgare moram offerendo debitū,vbi debet offerre? Vos habetis vnam gloſſ.quod debitor debet portare debitum ad domum creditoris,vt l.item illa.in prin.ff.de conſti.pe.quod eſt verum, ſi debitor,ꝛ creditor ſunt eiuſdem fori, vt ibi not. ¶ Contra hoc dictum videtur text.in l.ſi.de condi.inſer. De quo dic,vt plene no.per Gul.de Cug.in d.l.item illa. ¶ Sed quero que actio detur creditori contra depoſitarium? Reſpondeo vtilis depoſiti,vt l.pe.
13 s.ad exhi. ¶ Sed quero que actio competat † creditori contra tenentem pecuniam. Gloſſ.concludit hic quod detur vtilis in rem. Iſta gloſſ.videtur concludere quod in creditorem ſit tranſlatum dominium. Sed hoc videtur falſum, quia dominium non poteſt acquiri nobis per noſmetipſos vel per adminiſtratorē vel negotiorum geſtorē ſecuta ratihabitione ſecundum ea que habentur in l.qui mihi dona.de dona.ꝛ in l.ſi ego.ff.de nego.geſt. Huius timore dicunt quidam quod hec lex in ſi.debet intelligi de actione in factum vtili ſubſidiaria,de qua loquitur l.quoties.ff.de preſcri.verb. Iſtud dictum non eſt bonum,quia iſta preſupponit obligationem precedere, vt patet ex text.d.l.quod non eſt in caſu noſtre legis. Breuiter poſſumus ſaluare gloſſ.ꝛ dicere, quod ſit ſpeciale in de-
14 poſito,arg.l.Publia.in prin.ff.depoſiti. ¶ Sed † quero,quid ſi depoſitio non eſt facta in publico loco? Dic quod nil releuat,vt not. in d.l.ij.s.eod.ſecundum vnum intellectum. ¶ Querit gloſſ.que eſt ratio,quod ſola oblatio non operatur circa curſum vſurarum iam
a ceptarum,ſed circa purgationem more? [a] Dic vt in ea.

ADDITIO.

a ¶ Purgationem more. Adde quod ſi eſſet oblatio verbalis,non liberaret quem a mora l.qui decem.§.idem reſponſum.ff.de ſolu. ꝛ ponit Alex.de Imol.in conſi.vij.in ij.vol.

LEX XX.

1 Fideiuſſor.qui ſoluit vſuras,quando poſſit illas repetere.

* CONſtitutionibus. *Exceptio competens principali,competit fideiuſſori,hoc dicit. ¶ Querit hic Cyn. ſcitis quod vſure ſunt hodie prohibite de iure ciuili,
1 vt in authenti.ad hec s.eod. Modo pone † quod fideiuſſor ſoluit vſuras pro reo,nunquid poterit repetere? Dic quod aut ſcienter ſoluit,ꝛ videtur donare,vt l.j.ff.de condict.indeb. Aut ignoranter, ꝛ tunc ſi propter ignorantiam omiſiſſet exceptionem, imputetur ſibi,vt l.ſi fideiuſſor.§.non male.ff.man. Poſſumus dicere quod ſi fideiuſſor iurauerat vel promiſerat,ſi ſoluit,poteſt agere mandati, q2 debet parcere pudori,vt in l.quintus.ff.man. De hoc dic vt per
* Bertac.in c.j.extra eo.ti.ſed plenius extra de fideiuſſ.c.peruenit*.

LEX XXI.

SI vſuras. Vbi quis eſt obligatus ex pluribus cauſis,quarum vna eſt acceſſoria alterius, ꝛ ſoluit ſimpliciter, creditor poteſt eligere in quam cauſam velit ſibi eſſe ſolutum,hoc dicit. ¶ Oppo.de l.in his.ff.de ſol.gloſ.dat duas ſol.ij.eſt vera.

LEX XXII.

PIgnoribus. Vbi pignus fuit obligatum pro ſorte ꝛ vſuris poteſt retineri pro vſuris, licet nudo pacto promiſſis. Quero quid in du.nunquid preſumitur obligatum pro vſuris? Do.communiter tenent quod ſic,ſicut dicimus in fideiuſſore, qui ſimpliciter accedit,vt in l.quero.in princ.ff.loc.ꝛ l.centum capue.ff. de eo quod cert.loc.

LEX XXIII.

O Leo. Ratione incertitudinis permittitur, quod alias non permitteretur,hoc dicit,in ſumma.

LEX XXIIII.

1 Adminiſtrator an teneatur fenerari, ſi dominus erat ſolitus fenerari.
2 Adminiſtrator quod poterit vſuras reſtituere domino inuito.

SI mater. In actione neg.geſt.veniunt vſure ex mora,hoc dicit. Oppon.de l. qui ſemiſſes.§.j.ff.eod. Solu.hec debet diſtingui vt per
1 illam diſtincte,vt in l.cum allegas.s.eod.titul. ¶ † Sed quero,nūquid quod hec lex dicit poſſit ſtare hodie vt adminiſtrator teneatur fenerari, ſi dominus erat ſolitus fenerari? Certe quod nō. Nam nullus nomine alieno.propter factum alienum debet incurrere peccatum, nec periurium, arg.l.videamus.in princ.
2 ff.de in litem iu. ¶ † Sed quero,pone,quod quidam adminiſtrator alicuius mulieris vſuras recepit. modo ſpiritu bono captus vult reſtituere, dominus impedit,nunquid poſſit reſtituere domino contradicente? Breuiter dic quod ſic. quia quilibet tenetur ad reſtitutionem vſurarum.vt in c.j.ꝛ per totum extra eod.nec poterit eum moleſtare dominus actione mandati.

LEX XXVI.

EOs. Sublata obligatione principali tollitur obligatio vſurarum. Item modus vſurarum ſecundum diuerſitatem perſonarum vel temporum eſt hac lege taxatus,hoc dicit,ꝛc.

ALIA LECTVRA.

1 Omnis actio regulariter tollitur ſpatio xxx.annorum.
2 Hypothecaria quanto tempore tollatur.
3 Actio perſonalis licet ſit ſublata per preſcriptionem, tamen durat hypothecaria.

EOs. Hec lex principaliter diuiditur in duas. prima Imperator prohibet peti vſuras certum tempus ſoluta principali obligatione,aſſignat rationem ſui dicti. In ſecunda ponit ſtatutum,vbi taxat legitimum modum vſurarum,diſtinguendo qualitatem perſonarum. Et hec ſecunda diuiditur in tres partes, quia Imperator primo ponit vnum dictum. Secundo ponit penā contrafacientibus. Tertio remouet quaſdam machinationes hereticorum. Secunda principalis incipit ibi. In verſicu.ſi quis autem. Tertia in verſi.interdicta.ꝛ breuiter,hoc dicit. Sublata principali obligatione per preſcriptionem, vſure non poſſunt peti, hoc dicit primo. Item quod nullus poteſt exigere vſuras vltra modum hic limitatum,pena cōtrafacientibus imminente.hoc dicit. Et ad eui-
1 dentiam ſcias quod † omnis actio regulariter tollitur ſpatio xxx. ann.vt in l.omnes.ꝛ l.ſicut.de preſcript.xxx.ann. Item tene menti
2 † quod quandoque hypothecaria ſoluitur ſpatio x.ann.quandoque xx.quandoque xxx.quandoque xl.vt not.in l.cum notiſſimi.in
3 princ.j.de preſcrip.xxx.ann.ꝛ in l.j.s.ſi aduer.cre. Item ſcias † quod licet ſit ſublata actio perſonalis per preſcriptionem,poteſt durare hypothecaria,vt l.intelligere.j.de luitio.pig.ꝛ ibi plene per Cy.his premiſſis pone caſum. ¶ Nota ex gloſſ.iuncta cum text.quod cre-
4 ditor † debet ſoluere pro inſtrumento. In gloſſ.ſuper verbo ſpor-
5 tularum. Nota quod lex ſequens derogat † conſuetudini precedenti,vt hic,ꝛ in l.iij.§.diuus.ff.de ſepul.viola. Verū enim eſt Decretiſte dicunt aliter,vt extra de conſtit.c.j.in vj. Tangit in c.generi per ſpeciem.extra de reg.iur.in vj. ¶ Opp.de l.intelli-
6 gere.j.de lui.pig. Glo.ſe inuoluit. † Breuiter hec vera,quia quoddam eſt acceſſorium, quod totaliter dependet a ſuo principali ſine eo non poteſt ſubſiſtere, ꝛ tunc ſublato principali tollitur acceſſorium,quia tollitur officium mercenarium deſeruiens actio ꝛ ideo vſure non poſſunt peti,vt in l.iiij.ff.depo. Quoddam eſt acceſſoriū, quod poteſt per ſe ſubſiſtere,ꝛ nititur ſua equitate,ꝛ ratione quam ratione principali, ꝛ tunc illud acceſſorium non tollitur,licet principale ſit ſublatum. Item op.de l.cum notiſſimis.j.de preſcript.xxx.anno. Solue vt ibi. Item opp.de l.centum Capue.ff.de eo quod cer.loc. Solue vt in gloſſ.

LEX XXVII.

DE vſuris. Lex noua trahitur ad preterita quatenus tractum habuit pro tempore futuro,hoc dicit. Quam legem allego tibi in l.omnes populi.ff.de iuſti.ꝛ iur.ꝛc.

ALIA LECTVRA.

DE vſuris. Lex ſequens porrigit effectum ſuum ad negotia preterita, ſi pendentia pro tempore ſequenti poſt legem, hoc dicit. De materia huius legis dic vt not.per Cyn.in l.leges. s.de legi. ¶ Poteſt hec lex induci in argu.debebas mihi dare annuatim decem nomine cenſus, non petij aliquibus temporibus, interim mutatur per ſtatutum vel conſuetudinem valor monete vel florenorum,cuius temporis debes preſtare pecuniam? Diſtingue tempora, dic vt extra de verborum ſignification.c.cum olim.ꝛ not.in l.ij.§.j.ff.ſi cert.pet.

LEX XXVIII.

VT nullo. Vſure vſurarum nullo modo poſſunt exigi,ne vſure computentur in ſortem, hoc dicit.